

AKP İktidarları Döneminde Eğitim

Ayça Günaydın

BGST Toplumsal Araştırmalar Birimi (TAB) olarak bir süredir Yakın Türkiye Tarihi üzerine okuma-araştırma çalışması yapıyoruz. Bu çalışma ile AKP iktidarları döneminde Türkiye'nin geçirmekte olduğu değişim ve dönüşümlere dair tartışmalar yürütülmesi hedefleniyor. AKP'nin iktidara geldiği 2002'den itibaren eğitimdeki değişim ve dönüşümleri ele alan bu yazı, TAB içinde yürütölen bu çalışmadan yola çıkarak hazırlandı.

2002'den itibaren beş kez bakanlık koltuğundaki isimlerin değiştiği ve pek çok farklı politika ve uygulamanın kimi zaman bir arada, kimi zaman "biri olmadı hadi diğeri" denerek sık sık değiştiği, müfredattan uygulamaya, sınav sisteminden teknolojinin sisteme entegrasyonuna pek çok tartışmanın gündemden hiç düşmediği eğitim alanında son 13 yılın resmine baktığımızda neler görmekteyiz?

Eğitime dair tartışmalara bakıldığında sistemin genel olarak neoliberalleşme ve İslamileşme kısılcacında ilerlediği, bununla beraber geçmişten günümüze milliyetçi ve cinsiyetçi vurgusundan pek ödün vermediği görölüyor. AKP'nin temel uygulamalarına kısaca bir göz attığımızda 2005 yılında gerçekleşen müfredat reformu, FATİH Projesi ve teknoloji entegrasyonu, standart testlerdeki reformlar, kılık kıyafet serbestisi, dershanelerin özel okullara dönüşmesi, özel okullara artan miktarlarda bütçe teşviki ve 2012'de yürürlüğe giren 4+4+4 reformu eğitim sisteminin piyasa entegrasyonu ve İslamileşmesi konusundaki tartışmaları beraberinde getirdi. Bugün gelinen noktada Türk-İslam sentezli ideolojinin devleti bu yönde dönüştürmeye başladığını ve eğitimdeki tüm bu politika ve tartışmaların bu dönüşümdeki bir tür ara rejim dönemi uygulamalarını işaret ettiğini söyleyebiliriz. Devletleşme sürecindeki Türk-İslam ideolojisinin pratikteki yansımasının en sert yaşanacağı ve en önem verilen ayağının eğitim olduğunu pekâlâ ifade etmek mümkün.

Eğitimde Neoliberalleşme Adımları ve Dönüşümler

Türkiye'nin neoliberalleşme süreci genel olarak üç kırılma noktası üzerinden okunabilir. Bunlar 1980 askeri darbesi, 1994 özelleştirme kanunu ve 2002 seçimleri. Elbette eğitimin neoliberal bir çizgide yeniden kurgulanmasına dair tartışmalar da AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılı öncesinde görülüyor. Değişen ve dönüşen piyasa ihtiyaçlarıyla beraber eğitimde de çeşitli reformlara gidileceği sinyalleri 90'larda verilmekle beraber esas çıkış ise AKP iktidarı dönemine denk geliyor.

2002'den itibaren eğitimde benimsenen politikanın genel anlamda piyasacı ve populist bir çizgisi var. Akıllı tahta ve tablet bilgisayar dağıtımları, özel okulların teşviki, katkı payları adı altında velinin cebinden çıkan yüklü eğitim harcamaları ya da okul idarelerine yüklenen birtakım özerk uygulamalar (okul bahçelerinin otopark ve düşün mekânı olarak işletilmesi, kermes, AB projeleri, okul-aile işbirlikleri vb. etkinliklerle okul bütçesi oluşturulması), kimi okul binalarının rant alanlarına dönüştürülmesi herkese eşit ve ücretsiz sunulması gereken eğitim hizmetinin gittikçe piyasa kısıkcı altına alındığının belli başlı örnekleri. Öte yandan öğrencilere ücretsiz dağıtılan ders kitapları, tablet bilgisayarlar, sütler vb. ile bilhassa yoksul öğrencilere yönelik eğitimde fırsat eşitliği sağlandığı yönünde mesajlar verilmeye çalışılıyor. Kemal İnal, bu ikili politikaya istinaden AKP'nin piyasacı zihniyet ile işbirliği içinde ilerleyen tipik bir İslami sosyal devlet imajı yaratmaya çalıştığını belirtir.¹

Eğitimde neoliberalleşme izlerinin önemli göstergelerinden birisi, sonu bir türlü gelmek bilmeyen reform hamleleridir. Bu bağlamda AKP adına böylesi bir reform sürecinin miladı olarak 2005 müfredat reformu ele alınabilir. Hüseyin Çelik'in eğitim bakanı olduğu dönemde gerçekleşen bu reform ile beraber eğitimde konstrüktivist (yapılandırmacı) bir metodun benimsenmesi talep edildi. Reform, değişen/dönüşen küresel dünya ihtiyaçlarına uygun olarak eğitimde de yapısal değişimlerin kaçınılmaz olduğu, ülke ve dünya ekonomisine, küresel değerler ve ihtiyaçlara göre eğitimin yeniden şekillenmesi gerekliliği fikrinden yola çıkılarak hazırlandı. İçerik itibarıyla "öğrenci merkezli eğitim" modeli olarak sunulan bu metodla

¹ Kemal İnal, "Piyasa ve Muhafazakârlığın Elinde Araçsallaşan Eğitim", *Himmet, Fitrat, Piyasa: Akp Döneminde Sosyal Politika*, der. Meryem Koray, Aziz Çelik, İletişim Yayınları, 2015.

öğrenci/bireyin eğitim sisteminin merkezine oturması ve psikoloji-temelli bir pedagojinin benimsenmesi hedeflendi. Öğrencinin, öğretmenden bağımsız, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, iletişim becerileri güçlü, Türkçeye hâkim, problem çözme, bilgi teknolojilerini etkili kullanabilme ve girişimcilik yeteneklerinin güçlü olacağı iddia edildi. Nitekim yapılandırmacı metodun uygulamasına dönüp bakıldığında sistemin iddia edildiği gibi işlemediği, “bağımsız, eleştirel” düşünüp o şekilde hareket edeceği varsayılan öğrencilerin proje ve performans ödevlerini velilerine yaptırdığı, öğretmenlerin merkezi rolünün hafiflemesi bir yana daha da çok yük üstlendikleri bu yeni metodun kafa karışıklığından öte pek bir sonuç üretmediği görülüyor. Ancak reformun sonucundan ziyade bu reformla beraber değişen ve dönüşen söylemin incelenmesi çok daha önemli. Bu bağlamda özellikle Ziya Toprak’ın belirttiği üzere, 2005 reformuyla beraber eğitimin psikolojik bir çaba olarak yeniden tanımlandığı ve yeni bir öğrenci imgesi yaratıldığı dikkat çekiyor.² Toprak’a göre reformla beraber öğretme işinin gittikçe psikolojikleştirildiği ve okullardaki rehberlik ve psikolojik danışmanlık birimlerinde ciddi anlamda artış yaşandığı görülüyor. Müfredat çerçevesinde öğrenme daha ziyade “içsel zihinsel gelişim süreci” olarak psikolojik bir yönelim almakta, bireysel izleme, denetleme, bireysel saygı, sorumluluk ve bireysel değerlendirme ön planda. Bu bağlamda ders kitaplarındaki dilin de değişim geçirdiği, birinci ağızdan konuşmaların baskın geldiği, öğrenmenin “memnuniyet”, “mutluluk” gibi kavramlarla açıklanmaya çalışıldığı görülüyor. Ayrıca okullarda hızla çoğalan ve her geçen gün okul içindeki rolü ve önemi artan rehberlik hizmetleri, her bir öğrencinin öğrenme sürecindeki yaşadıklarının bireysel bazda çözümü için yürütülen sonu gelmek bilmeyen çalışmalar da reformun diğer bir yansıması. Neticede ortaya çıkan öğrenci profilinde esnek, girişimci, bireysel disiplin sahibi, bireysel bir motivasyonla hareket eden, tüm öğrenme süreçlerinde otonom davranan bir model, söylemsel bir ağırlık kazanıyor.

AKP dönemlerindeki eğitimin neoliberalleşmesinin diğer bir ucu ise sistemin teknolojikleştirilmesi yönünde yaşanan gelişmeler. Eğitimde teknolojinin entegrasyonu daha ziyade eğitim ortamının bilgisayar destekli hale getirilmesi

² Ziya Toprak, “The transformation of the Turkish education system and the culture of neoliberalism”, McGill University, yayımlanmamış doktora tezi, Mayıs 2014.

olarak yorumlanıyor. Elbette bilgisayar destekli öğrenme ortamlarına geçiş uzun bir süredir dünyada genel bir ihtiyaç. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için Türkiye’de 2002 yılı öncesinde okulların bilgisayar donanımına kavuşması, her okulda bilgisayar laboratuvarlarının açılması yönünde çalışmalar yapıldı. Ancak 2002 yılına kadar eğitimde bilgisayar kullanımı ve laboratuvarların eğitimde işlev kazanması oldukça sınırlı. 2002 yılı sonrasında ise AKP’nin eğitimde teknoloji kullanımı için yapmış olduğu harcamada ciddi bir artış söz konusu. 2002’de 54 milyon dolar olan eğitimde teknoloji harcamasının 2009 yılında 684 milyon dolar.³ Nitekim bu harcamaların hangi yollarla, hangi firmalara yapıldığı, ihalelerin nasıl gerçekleştirildiğine dair şeffaf ve güvenilir bilgilere ulaşmak mümkün değil.

Eğitimde teknoloji yatırımına dair en sansasyonel proje ise 2012 yılında başlayan ve tüm sınıfların bilgisayar donanımının sağlanacağı ve her öğrenciye tablet dağıtılacağı duyurulduğu “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” yani FATİH Projesi oldu. Bu proje ile eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanacağı ve okullardaki teknoloji kullanımının iyileştirileceği müjdelendi. Projenin 2017 yılında sonlanması hedefleniyor ancak bir dönem özellikle seçim kampanyası sürecinde çokça duyurusu yapılan projenin geldiği noktaya dair tatmin edici raporlar bulmak zor. Projeye dair temel eleştiriler ise eğitimde pek çok sorun çözüm beklerken (kadro ve okul yetersizlikleri, müfredatta yaşanan sıkıntılar, altyapı eksikleri vb.) devasa bir bütçenin sırf bu projeye ayrılması. Bugün hâlâ pekçok okul bakım ve altyapı ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanıyor. Eskimiş sıralar, kırık pencere ve kapılar, yetersiz temizlik ve güvenlik hizmetleri, ısınma ve havalandırmada yaşanan sıkıntılar, kalabalık sınıflar, devlet okullarının çoğunda birincil gündemler ve okul idareleri temel ihtiyaçlara yönelik gereken masrafları karşılayabilmek için yüzünü daha ziyade velilerden gelen aidatlara dönmüş durumda. Okullarda gelir gider hesabı yapmaktan eğitime odaklanılamadığı sıkça dillendiriliyor.⁴ Öte yandan bu proje ile beraber her ne kadar eğitimde teknoloji kullanımının iyileştirilmesi

³ Ziya Toprak, “The transformation of the Turkish education system and the culture of neoliberalism”, McGill University, yayımlanmamış doktora tezi, Mayıs 2014.

⁴ Umay Aktaş Salman, ‘Okulların En Zorlu Problemi’, 4 Ocak 2016, <http://test-temp.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel-okullarin-en-zorlu-problemi>

hedeflenmiş olsa da mevcut çalışmalarda tabletlerin oldukça zayıf bir öğrenme aracı olarak kullanıldığı, teknolojiyle uyumlu gerekli içeriğin henüz sağlanmadığı, var olan belli eğitim materyallerinin bilgisayar ortamına aktarılarak eğitimin sağlanmaya çalışıldığı görülüyor. İşin trajik yanı ise yakın zamanda kimi öğrencilerin söz konusu tabletleri kullanılmadığı gerekçesiyle internetten satışa çıkarmaları. Tabletler '1,5 yıldır çekmecemde duruyor, tertemiz, MEB logosunu sil kullan' gibi ifadelerle satışa sunuluyor.⁵ Özetle devasa bütçesi ve eğitimde ciddi bir iyileşme iddiası ile lanse edilen projenin AKP'nin en büyük halkla ilişkiler kampanyalarından birine dönüştüğü ve işin pedagojik yönünün zayıf kaldığı görülüyor. Ayrıca teknolojinin mütemadiyen kendini yenilemesi gereken sonu gelmez bir pazar olduğu düşünüldüğünde, hükümetin özel sektöre hiç bitmeyecek bir yatırım sözü vermiş olduğu ve söz konusu projenin eğitim sektörü açısından müthiş bir pazar alanı yarattığı bir gerçek.

Eğitimde İslamileşme Adımları ve Dönüşümler

AKP iktidarları dönemlerinde eğitimde yaşanan değişim ve dönüşümlerden bir diğeri de sistemin gittikçe İslamileşmesi. Özellikle müfredatta yapılan değişiklikler, ders materyallerine yerleşen İslami dil ve öğretiler, resmiyet kazanan kutlu doğum haftası, din derslerinin yoğunluğu, seçmeli dersler olarak sunulan Hz. Muhammed'in hayatı, Kuran ve İslam eğitimi, değerler haftası etkinlikleri, okullarda açılan mescit, ibadethanelerde yapılan uygulamalı dersler ve de kılık kıyafet düzenlemeleri gibi bir dizi uygulama eğitimin İslamleştirilmesi sürecinin belli aşamaları.

Diğer yandan sayıları son birkaç yılda ciddi anlamda artan İmam Hatip Okulları da üzerine yoğunlaşmak gereken konuların başında geliyor. MEB'in 2014-2015 verilerine göre ortaokul seviyesinde toplam İmam Hatip sayısı 1597 iken lisede bu sayı 1017 olarak belirtiliyor. Ortaokulda toplam öğrenci sayısı ise 385.830, lisede 546.443⁶. Yani neredeyse, tam da hedeflendiği gibi, 2015 itibarıyla 1 milyon öğrenci

⁵ 'Fatih Projesini Çok Yanlış Anladılar', 31 Aralık 2015, <http://www.hurriyet.com.tr/fatih-projesini-cok-yanlis-anladilar-40034157>

⁶ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2014-2015 için bkz: http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2014_2015.pdf

İmam Hatiplerde okuyor. 2002-2003 yılında toplam İmam Hatip Lise sayısının 440 olduğu düşünülünce bu artışı anlamak çok daha mümkün. İmam Hatipler konusunda sadece sayısal rakamların gösterdiği değil, bu okulların mevcut fiziki yapıları ve hangi bölgelerde yoğunlaştıkları da önemli. Genellikle buldukları bölgelerde fiziksel donanımı en iyi, en bakımlı okulların İmam Hatip okullarına dönüştürülmesi ve kaliteli bir kadro ile bu okulların hizmet vermesi, başarılı öğrencileri kapabilmek adına verilen burslar gösteriyor ki hükümetin eğitimdeki esas yatırım alanlarının başında bu okullar geliyor. Öte yandan yatırımın sadece İmam Hatiplere yapıldığını söylemek hatalı olur, zira zihinsel yapı ve işleyiş olarak aslında tüm okulların “imam-hatipleştirilmesi” söz konusu. Bu anlamda yukarıda sıralanan çeşitli uygulamalar, zaman zaman kamuoyunda vuku bulan karma eğitim tartışmaları tüm eğitim sisteminin Türk-İslam sentezi ile dönüştürüldüğünün göstergeleri.

Eğitimde temel bir dönüşüm olarak karşımıza çıkan 4+4+4 reformu da yaşanan dönüşümün sancılı bir noktası. Eğitimde hedeflenen dönüşüm faşizan bir yöntem ve uygulamayla tüm öğrencilere dayatılıyor. Yeterli ön hazırlık yapılmadan, eğitimin tüm bileşenlerinin görüşleri alınmadan önümüze konan 4+4+4 reformu pek çok yönden tartışmalı bir uygulama. Yapılan en kritik eleştirilerden biri bu sistemin özellikle çocuk işçi oranını artıracığı ve kız çocuklarının erkenden okul sisteminden ayrılmasının önünü açacağı idi. Nitekim MEB’in 2015-2019 stratejik planında da zorunlu eğitimden ayrılma oranlarının yüksek bulunması ve bu yönde çaba sarf edileceğinin duyurulması gösteriyor ki söz konusu eleştiri boşa değil. Ayrıca 4+4+4 reformu ile beraber okula başlama yaşının erkene alınması ancak bu yönde yeterli fiziksel ve pedagojik ön hazırlığın mevcut olmaması da bir kuşağın eğitim hayatının travmalarla başlamasına sebep oldu.

Kılık kıyafet yönetmeliğinde yapılan değişiklikle ortaöğretimde başörtüsü takılmasına izin veren uygulama da kamuoyunda çokça tartışılmakla beraber ikili kutuplaşmaların ötesine geçen analizler olmadı. Bilimsel, seküler ve pedagojik anlamda eğitimde ne gibi bir dönüşüm ve okul kültürü oluştuğuna yönelik araştırmalar eksik kaldı. Okullarda oluşan yeni durumun kız ve erkek öğrenciler

üzerindeki etkisi, birbirlerine olan davranış biçimlerindeki değişimler ve farklılaşan ilişki biçimleri maalesef yeterince ele alınmıyor.

Okul türlerindeki ayrışmalar, özel okulların sayılarının gittikçe artması ve devletin özel okullara yönelik artan teşviki beraberinde farklı ayrışmaları ve eşitsizlikleri de getiriyor. Okul türlerinin İmam Hatipler, Anadolu ve Fen Liseleri ve Meslek Liseleri olarak dağılımı, bu okulların kendi içinde de birtakım sınıfsal ayrışmaları açığa çıkarıyor. İmam Hatipler hükümetin gözbebeği olarak el üstünde tutulmaya çalışılırken bu okulların genel eğitim seviyesi ve başarı durumu henüz net değil. Anadolu ve Fen Liseleri ise gelir seviyesi daha iyi durumda ve eğitim başarısı yüksek öğrencileri bünyesinde barındırıyor. Eğitimdeki payı hiç de azımsanmayacak durumda olan Meslek Liseleri ise hem teknik donanım hem de eğitim kalitesi olarak oldukça geri seviyelerde ve bu okullardaki mevcut öğrencilerin gelir seviyesi de bir hayli düşük. Neticede yoksul ailelerden gelen çocuklar düşük düzeydeki “yoksul” okullara gidiyor. Bu da gösteriyor ki devlet okulları ve özel okullar arasındaki uçurum kadar devlet okullarının kendi arasında da ciddi anlamda farklar bulunuyor. Neticede özellikle devlet okullarındaki eğitimin kalitesinde yaşanan düşüş, eğitimin dinselleştirilmesi ve eğitime olan güvenin sarsılması özel okulları tercih eden veli sayısını da her geçen gün artırıyor. Gerek seküler gerekse dindar kesimlere yönelik özel okulların sayısında da son yıllarda önemli oranda artış görünüyor. Eğitim İzleme Raporu verilerine göre, özel okulöncesi eğitim kurumlarında öğrenci sayısı son bir yılda %26 arttı, resmi kurumlarda ise öğrenci artış oranı yalnızca % 7. Benzer biçimde, genel ortaöğretimde özel okullara devam eden öğrenci sayısı %17 artarken resmi kurumlarda bu sayı %9 azalmış durumda. Mesleki ve teknik ortaöğretimde özel kurumlardaki öğrenci sayısı ise %35 arttı, ancak bu oran resmi kurumlarda yalnızca %8.7 Ayrıca 2014-2015 eğitim-öğretim yılından başlayarak tüm özel okulları kapsayacak eğitim ve öğretim desteği uygulaması da yaşanan sınıfsal ayrışmanın derinleşmesine hizmet ediyor. Bu uygulama için 2014-2015’te 528,6 milyon TL ayrıldığı belirtiliyor, ancak bu uygulamanın düşük gelir grubundaki öğrenciler için bir avantaj olduğu söylenece de

⁷ Eğitimi İzleme Raporu 2014-2015 için bkz.

http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/enews/EIR2014_OzetDegerlendirme.04.12.15.Web.pdf

pratikteki durum bunu yansıtmıyor. Zira velilere verilen destek tutarı, Türkiye’deki ortalama özel okul ücretlerinin oldukça altında. Yani aileler özel okul ücretlerinin önemli bir bölümünü kendileri ödemeye devam ediyor. Bu durumda, uygulamanın yoksul kesime sunduğu bir destek yok. Özetle sınıfsal ve siyasal ayrışmalar - zengin/fakir, seküler/dindar ikilemler- üzerine kurulu fay hatları eğitimde daha da derinleşiyor.

Eğitimde yaşanan eşitsizlik ve mağduriyetlerin diğer bir ayağı ise eğitime erişim imkânlarında yaşanan sıkıntılar. Özellikle çalışan çocuklar, mevsimlik tarım işçilerinin çocukları ve son yıllarda sayıları gittikçe artan Suriyeli sığınmacıların çocukları temel hakları olan eğitime erişim hakkından yararlanamıyor. Bugün Türkiye’deki sayıları 1.7 milyonu geçen Suriyeli sığınmacıların yaklaşık yarısını çocuklar oluşturuyor ve okul çağındaki çocukların %70’inin okula gitmediği tahmin ediliyor.⁸ 22 Eylül 2015 Bakanlar Kurulu toplantısı sonrası soruları yanıtlayan hükümet sözcüsü Numan Kurtulmuş da Türkiye’de bulunan Suriyelilerin yaklaşık 550 bininin okul çağında bulunduğu ve bunlardan 400 bininin hiç eğitim almadığı bilgisini paylaştı⁹. Türkiye’de Suriyeli öğretmenlerin eğitim verdiği kurumlar oldukça yetersiz ve bireysel inisiyatiflere bırakmış durumda, bu okulların bazısı az miktarda da olsa velilerden ücret talep ediyor ve bu da okullara kaydı iyice düşürüyor. Her ne kadar konuya önem verdiklerini belirtse de henüz eğitime erişim konusunda mağduriyetlerin giderilmesine yönelik hükümetin yol aldığını görmek mümkün değil.

Yukarıda genel hatlarıyla AKP iktidarları dönemlerinde eğitimde değişen uygulamalar ve bu vesileyle yaşanan çeşitli dönüşümler ele alındı. Ancak 2002 yılı ile başlayan ve bugün de devam eden AKP döneminde eğitimde değişmeyen nedir, diye sorulacak olursa verilecek cevap sistemin milliyetçi ve cinsiyetçi damarının değişmeden varlığını koruyor olması. Ders kitapları üzerine yapılan araştırmalar, özellikle azınlıklara yönelik “düşman” algısını pekiştirmeye devam ettiğini belirtiyor. Ayrıca cinsiyetçi rol dağılımları da yine büyük oranda kitaplardaki satırlar

⁸ Bkz. Eğitimi İzleme Raporu 2014-2015.

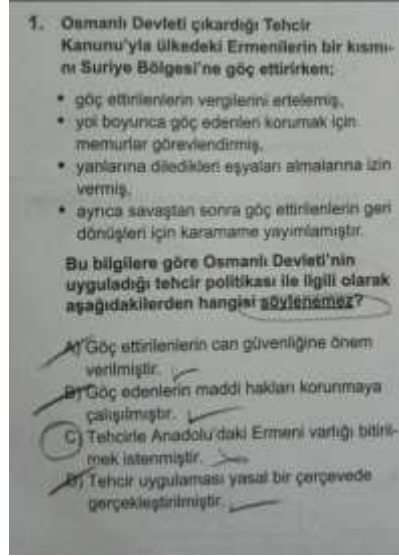
⁹ ‘Hükümet’ten çarpıcı Suriyeli açıklaması’

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/374665/Hukumet_ten_carpici_Suriyeli_aciklamasi.html

arasında yerini koruyor. Mini eteğe karşı okulda “taciz timi” kurulsun önerisi yapan ya da “karma eğitim fitrata aykırıdır” açıklamalarında bulunan eğitimcilerden bahsetmiyorum bile! Öte yandan 2012’deki çözüm süreci çerçevesinde, sistemde yapılan değişiklikle ‘Seçmeli Yaşayan Diller ve Lehçeler’ başlığı altında ilkokul beşinci sınıftan itibaren Kürtçe seçmeli derslerin açılmasına olanak tanınmıştı. Her ne kadar anadil talepleri yanıtsız kalsa ve Kürtçe sadece seçmeli bir ders kategorisi altında yer alsa da oldukça umut verici olan bu gelişme de çok geçmeden yerini karamsarlığa bıraktı. Yeterli talep olmadığı ya da öğretmen bulunamadığı gerekçesiyle çoğu yerde dersler hiç açılmadı. Açılan yerlerde ise farklı seviyeler için uygun ders kitapları bulunmaması sebebiyle sıkıntılar yaşandı. Bu arada 2013-2014 yılında Mardin Artuklu Üniversitesi’nden mezun olan ve ilk Kürtçe öğretmenleri olarak atama bekleyenlerin atamaları söz verilmiş olmasına rağmen yapılmadı.¹⁰

Bununla beraber özellikle TEOG sınavları üzerinden azınlık öğrencilerinin yaşadığı mağduriyetler de bir türlü son bulmadı. Bu yıl düzenlenen TEOG sınavındaki sorulardan bir tanesi söz konusu ayrımcılığın ve “bilimsel” yaklaşımların eğitim sistemindeki baskın yönünü göstermesi anlamında önemli. Aşağıda fotoğrafı bulunan soruda da görüleceği üzere Ermeni soykırımının yüzüncü yılını geride bıraktığımız günümüzde konuya dair bir dolu kitap, görsel, işitsel kayıt üretilmiş ve bir dolu bilimsel araştırma gerçekleştirilmiş olmasına rağmen Milli Eğitim’in kendi çizgisinden bir ödün vermediği görülüyor.

¹⁰ Nilay Vardar, ‘Atanamayan Kürtçe Öğretmenleri Eylemde’. 27 Ağustos 2014, <http://bianet.org/bianet/toplum/158134-atanamayan-kurtce-ogretmenleri-eylemde>

Sonuç

Eğitim, iktidara geldiği 2002'den bugüne AKP politikaları açısından her daim önemini koruyan alanların başında geldi. Özellikle 2010 yılına kadar yapılan pek çok reformla eğitim sisteminin önemli bir pazar alanı olarak neoliberal kapitalist sistem içinde yeniden tanımlanması, yeni yeni yatırım alanlarının oluşturulması, okulların şirketvari yönetim biçimleri alması, rant alanlarına dönüştürülmesi ve özel sektörün eğitimdeki baskın rolünün artırıldığı görülüyor. Bununla beraber AKP'nin hizmet yönünü vurgulayan ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağladığını iddia eden bir dizi popülist uygulama da aynı süreçte varlığını korudu. Ancak özellikle 2010 sonrası dönemde Tayip Erdoğan'ın da belirttiği üzere "dindar nesiller" yetiştirilmesi vurgusunun çok daha ön plana çıktığı, dini ritüel ve İslami uygulamaların eğitimde reform uygulamaları adı altında sisteme dahil olduğu görülüyor. Bugün gelinen noktada eğitimde bir ara dönemden geçildiğini, her geçen gün Türk-İslam vurgusunun daha da ağırlık kazanmaya başladığını belirtmek gerekir. AKP iktidarı eğitimin ideolojik yönünü kendi politikaları çerçevesinde dönüştürmeyi, İslami bir kimlik ve kültürün öğrenciler arasında hâkim kılınması adına çalışmalarını sürdürmeyi hedefliyor. Ancak yamalı bohçayı andıran bu eğitim sistemindeki sancılı dönüşüm yekpare bir bütünlükte ilerleyemiyor; bu dönüşüm çok ciddi bir muhalefetle karşılaşmasa dahi kendi arazlarını oluşturuyor, bu arazlara dair farklı kesimlerden gelecek ciddi bir muhalefetin sonuç alacağını görmek lazım.

Eğitime dair hükümetin yıllar içinde artan yatırım oranları, bir AKP klasiği olan “büyük” ve “iddialı” projelerin eğitim için de sürekli dile getiriliyor olması bir yana eğitimde kangren sorunlar ise geride bırakılan 13 yılda maalesef ciddi anlamda bir iyileşme göstermedi. Okullaşma oranlarında istenilen seviyelere ulaşılamaması, zorunlu eğitimden terk oranlarındaki artış, kadro yetersizlikleri, atama bekleyen öğretmenler, yetersiz fiziksel ve teknik donanımlar, eğitime erişim konusundaki mağduriyetler ve güvenli olmayan öğrenme ortamları ve de anadilinde eğitim gibi sorunlara dair çözüm üretilmedi. Tüm bunlarla beraber son seçimlerden bu yana ülkenin bir bölümünde eğitimin tamamen durduğuna ve pek çok ilde 2015-2016 eğitim yılının başından itibaren binlerce çocuğun eğitim hakkından mahrum bırakıldığına tanık olduk. Bugün bu harap edilmiş okullarda tahtanın önünde poz veren özel harekâtçılar mesajlarını devletin eğitim araç-gereçleriyle vermeyi tercih ediyor. Tebeşirlerle devlet dersinin ilk konuları yazılıyor tahtaya: “Türkün gücünü göreceksiniz”. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanması bir yana, var olan eşitsizliğin de günden güne derinleştiği dönemlerden geçiyoruz.